

Pecica văzută de „un moldovean”, om de litere la „Viața Românească”, de la Iași.

C. Stere¹¹¹ - Patru zile în Ardeal¹¹²

— Fragment —

In casa lui Russu - La Pecica

Russu-Șirianu mă invita pentru de-jun la el, după o lungă introducere „dacă mă voiu mulțumi cu ce mă poate servi, fără pregătire, că masa lor e simplă pentru gustul rafinat al unui Român din Regat”, etc.

Primesc răsând, și-i spun categoric să sfârșească introducerea, căci sunt hotărât să nu-i fac declarații de rigoare în astfel de

împrejurări.

Urcându-ne în rândul al doilea al unei case, cu aspectul obișnuit al caselor „de închiriat” din orașe mari, intrăm în micul apartament ocupat de Russu, undă găsim numai pe un „puiu de Românaș” de vre-o 11 — 12 ani, sprinten dar vânjos, foarte brun.

Unde-i mama? îl întreabă Russu.

— S’a dus la prăvălie să cumpere...

Văd, că tot a găsit mijlocul să-și prevină nu stiu cum, nevasta, de invitație! Si în momentul când vreau să-l oblicesc de fățarnicia introducerii cu „fără pregătire”, „masă simplă” si „ce avem”, - iată că aud pe scări im tropot ușor, si în cameră intră o doamnă, încă tânără, micuță la trup, dar plină de viață si ageră, cu o expresiune de energie, dar si cu o nuanță de melancolie duioasă în ochii negri, palidă, cu trăsături regulate, cari si acum ne fac să o vedem cât de frumoasă a fost în prima-i tinerețe: respirația ei trădează graba cu care a urcat scările celor două etaje.

E doamna Lucreția Russu Șirianu: sărut cu respect mâna acestei vrednice tovarășe a luptătorului ardelean, care atunci când soțul ei, împreună cu ceilalti colaboratori ai „Tribunei” gustau în închisorile de stat farmecele „ideei de stat național maghiar” își găsea destule puteri, pentru ca pe lângă datoriile unei mame de familie, să lucreze ea singură la gazeta, ca redactor, corector, etc.

În momentul acesta îmi aduc aminte. că făgăduisem lui Sever Secula să dejunăm împreună. Abia apuc să spun aceasta. - Mă duc să-l chem, îmi răspunde d-na Russu-Șirianu.

¹¹¹ Constantin Stere – (1865 – 1936) – profesor de Drept constituțional și rector între anii 1913-1916. Scriitor și om politic, ideolog al poporanismului. A fondat în 1906, împreună cu Paul Bujor, revista “Viața Românească”.

¹¹² C. Stere - Patru zile în Ardeal, Ed. Librăriei H. Steinberg & Fiu, 1916 (?)

se întoarce iute spre ușă, și fuge în jos pe scări.

Cu tot scandalul enorm ce fac, opunându-mă, când mă arunc și eu spre capătul scării, aud numai răsunând pași ușori, departe, jos.

Isbucnesc în protestări energice și... inutile împotriva „tiraniei orientale” a prietenului Russu; Ardeleanu zâmbește numai mucalit pe sub mustață!

Apartamentul gazdelor mele e alcătuit numai din trei odăițe mici, cu o mobilă foarte simplă; singurele obiecte de lux ce se pot vedea sunt cărțile, câteva tablouri și gravuri, multe fotografii de prieteni și ilustrații ale neamului, de pretutindeni.

Singură această sobrietate de decor e caracteristică pentru deosebirea în felul de a fi de la noi și din Ardeal. Acest fost deputat în cameră, care și acum ia parte la toate adunările reprezentative ale poporului român de peste munti, sinod, congresul bisericesc, etc. — e plătit cu 200 coroane pe lună ca director al ziarului zilnic „Tribuna” (spre edificarea cetitorilor din Regat semnalez, că d. Sever Secula, prof. la Seminar e plătit cu 150 cor. pe lună)...

Și iată așa ne adunăm în jurul unei mese mari, afară de familia Russu și mine. d. Sever Secula și gentila domnișoară Tulia B., foarte înaltă și subțire, cu ochi căprii — parcă plictisiți — și părul cenușiu, cu o bărbie energică ce-i dă un aer de hotărâre, care contrastează original cu cei abia 17-18 ani ce-i are.

Nici nu bag de seamă cum trece timpul în conversații asupra marilor evenimente ce se pregătesc pentru neamul nostru, lămurit pentru toți aceia ce știu să cugete, în amintiri, glume și anecdote din viața comesenilor; eu încep o dispută întreagă cu d-na Russu asupra... feminismului, a cărui partizană aprinsă ea este. Numai domnișoara Tulia B. e vădit rău dispusă, mai mult tace și-și strânge numai bărbia într’o mișcare de protestare disprețuitoare pentru banalitatea argumentelor mele. Aflând că d-ra e o înflăcărată wagneriană, încep să o zădăresc, dar nu prea reușesc să gonesc de pe fața-i tânără expresiunea de plictiseală și superbă răceală.

După masă trecem în salon în așteptarea cafelelor, pe cari s’ a însărcinat să ni le servească „ca în România” d-na Russu.

Spun lui Russu că aș vrea să vizitez câteva sate din jurul Aradului.

— Am putea să mergem la Pecica română,— îmi răspunde dânsul, — dar atunci trebuie să plecăm îndată ca să nu scăpăm „motorul”. Mergem cu toții. Vii, Tulio?

Domnișoara Tulia e așezată într’o poză „lasă-mă să te las” pe brațul unui fotoliu, și aruncă printre dinți:

— Ce să caut acolo?

Și cearcă să stăpânească o caracteristică mișcare reflexă a gurii, mulțumită căreia întrezăresc două șiruri de dinți albi și frumoși...

— A, ți-i somn ! Vezi d-le Stere că d-ra e deprinsă să doarmă după masă, îmi spune Russu.

— Cum? Wagneriană, și renunță la o excursiune la țară într’o zi de Maiu, fiindcă î-i e somn după masă? O! De ar ști Popovici-Bayreuth cum sunt admiratoarele lui Wagner, din Ardeal!...

— Îl cunoști pe Popovici-Bayreuth? mă întreabă d-na Russu.

— Dar e colaboratorul „Vieței Românești”. Și încep să povestesc cum l’am cunoscut, despre concertele lui la Iași, despre arta lui, despre simțul lui poetic...

Nici n’am băgat de seamă, cum tânăra wagneriană a sărit din fotoliu și apropiindu-se de noi asculta cu interes; aerul de plictiseală și de răceala disprețuitoare dispăruse ca prin farmec...

— A?!

Mă duc să mă îmbrac, spune roșindu-se domnișoara Tulia, și iese grăbit din odaie.

— Și mie îmi place foarte mult cum cânta Popovici, — reia conversația d-na Russu, — tocmai pentru simțul deosebit de poetic prin care își colorează cântarea.

— Și d-ta ții mult la poezie?

— O femeie nu poate trăi fără poezie.

— Femenistă și poetică! Bine, Russule ?...

Dar chipeșul Ardelean tot mai zâmbeste pe sub mustața-i neagră...

În mijlocul acestei glume ne repartizăm prin trăsuri spre a merge la gară, ca să apucăm „motorul” pentru Pecica.

„În Motor”

Iar câmpii verzi de „mătasă” si brâne aprinse de flori de mac.

„Motorul” (un tren cu două vagonete mici, puse în mișcare de un motor cu benzină) fuge tot între lanuri, împestrițate de cupe roșii; dealungul șinelor, și în șanțuri macul își adună flăcările în cărări largi însângerate; liniștea peisajului de câmpie se înviorază de toată gama tonurilor verzi ale șirurilor de pomi, cari dau ogoarelor aspectul unui parc englezesc...

În vagonul de clasa a doua, afară de noi, — d. și d-na Russu-Șirianu, d-ra Tulia B., Sever Secula și cu mine, — mai sunt încă numai doi pasageri: un neamț slab și spălăcit, și o doamnă „între două, vrăste” foarte brună, cu contururi “împozante”, cu un lanț gros. de aur, ce din jurul gâtului se coboară până la brâuul rochiei de mătasă, și cu un muzeu petrografic întreg în inele: accentul si curbele exagerate ale profilului îl trădează îndată rasa aleasă de Dumnezeu.

Bietul neamț se vede că avea de ispășit grele păcate: abia și-a ocupat locul în fața lui venerabila matroană, sclipind de aur și pietre scumpe, după ce și-a așezat la stânga un pachet legat cu o sfoară colorată, la dreapta un „reticul” și sub picioare un geamantanaș a și început îndată un asediu în toată regula. Întâiu l’a supus (în germană) unui interogator sever: de unde vine, unde se duce, pentru ce, dacă-i place teatrul din Arad? Apoi, cu vădită mulțumire de sine, urmă în efuziuni autobiografice nesfârșite. Am aflat că dumneaei e din Seghedin, unde soțu-i e un om mare și are “cea dintâiu” prăvălie de coloniale “ca în Budapesta”: că prețul cocksului s’a urcat din cale afară; că în Arad sunt mai multe distracții: că nu-i plac blondele fiindcă „n’au caracter”. și că femeile slabe nu pot avea “măreție” (aici capul se pleacă puțin la stânga, si bărbia — în trei caturi — se rotunjește cu o grație de fetică naivă): că în parlamentul din Buda se spun numai fleacuri și nu se protejează comerțul național (cele trei caturi se umflă de mândrie națională); că la o femeie principalul e „distincția” (capul aruncat înapoi desgoleşte toate ascunsurile celor trei caturi si ale torsului “suggstiv”), — și „dacă-ți place mai mult drama sau opereta? Ah! mie-mi plac grozav dramele, și plâng, si plâng”... (în glas gălgăituri sentimentale, clătînările melancolice ale capului proiectează și mai expresiv nasul “aquilin”, ploapele se lasă. „languroș”, deasupra ochilor bulbucați)...

Nenorocita victimă încearcă în zădar să scape prin răspunsuri seci de „da” și „nu”; țeapăn, cu capul rezimat de petează, cu bărbia sprijinită de pumnul dreptei, al cărei arătător strânge nervos dedesuptul urechei, bălăbănind cu stânga geamul, — neamțul când pironește pe călăul său cu priviri canibalice, când își închide ochii, prefăcându-se că doarme.

Omul pe jumătate amețit, e vădit la marginea nebuniei sau a crimei, aruncă în zădar câte-o privire disperată spre noi parcă implorând ajutor; voluminoasa băcăliță de la Seghedin, rezimându-si vârful umbrelei de banca lui, îi tae orice chip de retragere, își apropie amenințător cangea nazală, îl împresoară cu genunchi-i monumentali, și vorbește, vorbește, vorbește...

Fără voe începem sa facem haz de a-ceastă tortură, orice om are destulă cruzime ca să rădă de năpăstie aproapei, — si, convingându-ne că nu riscăm să fim înțeleși, comentăm peripețiile tragediei, — ne stricăm de râs. Până și sumbra wagneriană râde in hohote !...

După vre-o oră de drum “Motorul” ajunge pe la 3 după amiază, la Pecica. Lăsăm pe sărmanul neamț pradă neastâmpăratei băcălițe, și ne coborâm.

Pecica. — Intelectuali și plugari. — Moș Toader Orga. — Fierarul Hodoș. — Alte cunoștinți.

Pe peronul gării ne întâmpină d-șoara Roxin, fiica farmacistului din localitate (un Român din Bihor), care ia cu dânsa pe doamnele noastre iar noi cu Russu-Șirianu si cu Secula ne suim în trăsura și înaintăm pe o stradă largă, cu case albe și mari de zid, pe amândouă

laturile, — pe frontonul fiecărei case sunt scrise data clădirii și numele stăpânului, — și tot nume românești!

Începem îndată colindările noastre.

Întâiu vizităm pe cei trei preoți din Pecica: pe tânărul Savu Tămășdean, pe care nu-l găsim acasă; în locuința lui nouă, cu mobilă modernă, pian, etc, schimbăm numai câteva vorbe cu tânăra preoteasă; apoi pe bătrânul Ion Tămășdean, a cărui casă bătrânească plină de miros plăcut de flori și ierburi uscate, mobilată cu simplitate patriarhală, evocă alte vremuri; pe părintele dr. D. Barbu, pe care spre marea mea plăcere îl găsim cu un număr al „Vieței Românești” în mână; din conversație cu gazdele am aflat multe lucruri interesante din trecutul Pecicai, și asupra vieții de sat în partea aceasta de avangardă a Românismului, la distanță de vre-o patru cinci ceasuri de drum de fier de la Budapesta.

Plecând de la părintele Dr. Barbu, întâlnim în drum pe tânărul „teolog” Octavian Tămășdean, căruia îi exprim dorința mea de a vedea case țărănești de toate stările, și mai bogate și mai sărace. Cu multă amabilitate tânărul se pune la dispoziția noastră. și ieșind din strada cea mare în străzile laterale, ne îndrumăm întâiu la moș Vasile Tămășdean, un fruntaș al satului (din acest vechiu neam de plugari, cum vedeți, au ieșit și acei intelectuali din Pecica, cari fac cinste preoțimii și învățătorimii ardelene).

O casă gospodărească mare, cu o ogradă largă și curată, în care sunt îngrămădite tot felul de acarete solide, cu o frumoasă grădină și o mică vie replantată cu vită americană, în fund.

Din scară dăm îndată în bucătărie, — la stânga un cuptor, la dreapta o „plită” modernă, iar perețele din față, între aceste două sobe, e împodobit cu fel de fel de farfurii, străchini, oale și urcioare (din cari multe prezintă un real interes pentru amatorii de vechea artă națională), și alte unelte de gospodărie; dintr’o parte și alta două uși dau în jumătatea locuită și în cea „curată” a casei.

Și în acest fel sunt construite toate casele țăranilor români din Pecica; chiar la cei mai săraci am găsit tot cele două sobe: cuptorul și „plita”, precum și etalajul interesant de olărie pe perețele din față; variază numai numărul odăilor, bogăția mobilării în covoare și alte țesături, sau că unele sunt cu lut pe jos, în loc de dușumelele obișnuite aici la majoritatea țăranilor, etc. Dar tipul casei e același, și cea mai săracă ar părea desigur palat, chiar unui țăran fruntaș din Moldova...

Pe moș Vasile Tămășdean l’am găsit în mijlocul pregătirilor pentru o mare bucurie a casei: măritișul unei fete. Gazdele ne-au arătat cu o mândrie legitimă zestrea ce-i pregătesc: mai multe lăzi pline cu tot felul de țesături și cusături, — și regret că nepriceperea mea în astfel de lucruri mă împiedica să descriu sau chiar numai să denumesc toate frumusețile de îndemânare și gust, pe cari le-am admirat acolo. La complimentele mele entuziaste, mireasa, — o copilă voinică și foarte blondă, cu o piele roz-albă, rușinată, în mișcări stângace de emoțiune, abia își poate stăpâni bucuria ei tânără: ea însă-și le-a lucrat pe cele mai multe. Noroc și sănătate!

Dar mai ales m’a impresionat casa moșului Teodor Orga, deși n’am avut norocul să-l găsc acasă, însă nevasta d-sale, o bătrână voinică încă și vioae, ne-a arătat bucuros toată gospodăria: ținându-se drept, și umblând sprinten prin casă, ea ne dă toate lămuririle, cu furca în brâu, tot răsucind firul subțire de lână albă.

Pe o masă văd câteva numere de gazetă; la întrebarea mea — cine le citește, — bătrâna îmi răspunde mândră:

- Dumnealui ! Dumnealui e mare cetitor la noi...

Și îmi arată două poliți mari, pline de cărți: bisericești, de economie agricolă, broșuri politice, literatură...

D-l Russu-Șirianu îmi spune că moș Toader din când în când publică în “Tribuna” corespondențe pline de judecată și de experiența ce poate da o viață de plugar sfătos, despre viața satului și despre nevoile gospodăriei țărănești!...

Și băgați de seamă, că moș Toader Orga e departe de a fi un „bogătaș” aici: casa lui

e tocmai din cele cu lut pe jos, si toată viața până acum el n'a încetat să ducă plugul de coarne...

Prin intervenția prietenului Russu, bătrânul plugar mi-a trimis un izvod al cărților sale. Dar mai interesant decât acest izvod (bătrânul a uitat să-mi scrie si numele autorilor, ci numai titlurile cărților) e însă-și scrisoarea ce-l însoțește și din care îmi permit să citez părțile esențiale:

„Onorate Domnule profesor,

Domnul Russu-Șirianu mi-a scris din Basna cu datul 12, VII, 1906 să-ți arăt ce cărți am eu în mica mea bibliotecă. Îmi pare foarte rău că n'am fost acasă când D-ta însoțit, pare-mi-se de domnii Secula, Russu-Șirianu și Tămășdan, ați făcut cinste Casei mele prin mult prețioasa d-v. vizită, pentru care cinste vă mulțumesc din adâncul inimii mele. Dacă eram atunci acasă, vă arătam bucuroși întreaga mea bibliotecă. Domnul Russu știe cam din ce cărți se mai alcătuesc bibliotecile cărturarilor din aceste părți, și te va lămuri și mai bine.

Un prieten al meu, cam glumeț, care îmi cunoaște deaproape mica și neînsemnata mea bibliotecă, mi-a zis că se miră cum de nu-și sar în cap una la alta cărțile mele, deoarece tratează material foarte deosebit, bunăoară sunt: religioase și mirene, altele naționaliste și antinaționaliste, apoi pocăite și așa mai departe.

Eu am un fel de plăcere să cetesc tot felul de cărți, să cercetez — întrucât îmi este cu putință — părerile autorilor, și în urmă să-mi fac și pe ale mele. Având la îndemână vre-o trei biblioteci destul de bogate, am cetit cu multă dragoste mai pe toți autorii noștri naționali, și pe vre-o câțiva din cei clasici. Simțesc mare plăcere când cetesc despre progresele pe toate tărâmurile vieții săvârșite de dv. din țară; *mă doare însă când cetesc despre starea mizeră în care se află cea mai mare parte a țăranilor..* Bun este însă Dumnezeuul părinților noștri, va lumina și pe poporul nostru de rând, și-l va mântui de sărăcie și-l va scăpa din prostia în care l'a cufundat vitregia vremilor?...

Urmează apoi un șir de *peste o sută* de denumiri de cărți, din care voi reproduce numai o parte, în ordinea scrisă de însuși stăpânul lor, pentru ca să vă dați seama de caracterul acestei biblioteci *țărănești*, alcătuită în felul „bibliotecilor tuturor cărturarilor din aceste părți” cum îmi scrie acest înțelept al satului:

— „Acte oficioase privitoare la reînființarea Metropolei ortodoxe române din Ardeal și Ungaria”.

— „Biblia.”

— „Teologia naturală.”

— „Istoria adunărilor bisericești.”

— „Steaua magilor.”

— „Natura lui Dumnezeu.”

— „Cărturarul și popa.”

— „10 Mai 1902.”

— „Răsboiul orientat ilustrat.”

— „Povestea unei coroane de oțel.”

— „Raporturile Românilor cu Ungurii.”

— „Împăratul Napoleon III.”

— „Din vremuri apuse.”

— „Chestia română și Ungurii.”

— „Luptele Românilor din com. Aradului.”

— „Ungaria. (moș Toader adnotează: colecția din revista celui mai vânzător de neam Român de dincoace...’).”

— „Vânătoarea după aur (roman).”

— „Moș Călin (nuvelă).”

— „Regule de bon-ton (!).”

— „Higiena poporală.”

— „Despre îngrijirea în contra tuberculoasei.”

— „Sfătuitor farmaceutic.”

— „Resunetul (versuri).”

— „Istoria fizică.”

— „C. A. Rosetti ca tipograf.”

— „Primatul papal și infaibilitatea papei.”

— „Independența bisericească a Metropolei din Alba-Iulia.”

— „Merinde de la școală.”

— „Caterisirea Mitropolitului primat Ghenadie Petrescu (cât de mult interesa această chestie pe bătrânul plugar din celălalt capăt al Românimii se poate vedea din faptul că în biblioteca lui sunt *cinci* broșuri, cari o expun din punctul de vedere *al ambelor lagăre îndușmănite...*)”.

— „Modul de educațiune al vechilor Egipteni, Persieni, Greci și Romani.”

— „Robnison Crusoe după I. H. Campe.”

— „Glume.”

— „Cercetări literare istorice.”

— „Anticitățile Romanilor.”

— „Istoria Naturală.”

— „Istoria Țiganilor.”

— „Elemente de Istoria universală.”

— „Economia rurală (G. Maior).”

— „Vieritul.”

— „Colectă de rețete.”

— „Curs de practica grădinăritului și de economia casei.”

— „Plugăritul.”

— „Vaca de muls.”

— „Creșterea vițelilor.”

— „Casa noastră de ajutorare.”

— „Evoluțiunea proprietății.”

— „Propaganda în mișcarea socialistă.”

— „Chestiunea lucrătorilor.”

— „Statutul organic al bisericii ortodoxe române din Ardeal și Ungaria.”

— „Manuducerea la afacerea învățământului poporal”...

Și tot așa mai departe; se vede îndată o curiozitate vie și o gândire independentă, dorul de a se instrui și de “a-și face părerea” asupra marilor probleme ale vieții, și depinderea de a utiliza datele științii pentru trebuințele zilnice...”

Scrisoarea se încheie eu următoarele rânduri :

„Urmează colecțiile din foile noastre: „*Albina, Federațiunea, Observatorul, Gazeta Transilvaniei, Tribuna și Foaia Poporului* din Sibiu, *Tribuna* din Arad, complectă de la început, și *Șezătoarea*. Apoi mai mulți numeri din sus numitele foi ce cuprind material însemnat istoric, precum și acei numeri din des amintitele foi și ziare în care sunt publicate scrierile mele.

Toate le păstrez și voesc să le las ca moștenire filor și nepoților mei...

Primiți, D-le profesor”, etc...

Urmează iscălitura, pusă cu o vădită mândrie : „*Teodor Orga, plugar*”...

Să-i trăiască fiii și nepoții, să-i vadă spre apusul zilelor sale urmându-i calea de plugari mândri și cinstiți de munca sfântă a ogorului părintesc...

O, Doamne!...

După ce am ieșit de la moș Toader Orga, vorbind între noi, sub impresia celor văzute, despre starea țăranimii ardeleni în comparație cu cea din Regat, mergând din stradă în stradă, trecem pe lângă o fierărie; prin poarta deschisă zărim în curte pe fierar care întindea o șină de fier pe o roată; însoțitorii mei răspund la salutul lui și trec înainte. Faptul acesta și experiența

din Regat mă fac mai mult să-mi spun tare un gând, decât să întreb:

— Fierarul, de sigur, nu e Român?

— Ba-i Român, îl cheamă Hodoș. Mă opresc:

— Putem să-l vizităm și pe el?

Ne întoarcem și intrăm în curte. La recomandare mea de către Russu-Șirianu, fierarul se ridică de la roata lui, își șterge mâna de sorțu-i de piele, și strângându-ne mâinile :

— Pofțiți în casă Domnilor!

Intrăm. Într’o odae veselă, a cărei mobilare, cu tot caracterul ei “țărănesc”, ar putea să fie invidiată de mulți intelectuali de la noi, găsim o domnișoară de vre-o 16 — 17 ani, cetind o carte, — e fata fierarului.

Când iese pentru un moment ca să ne arate ceva din lucrările ei de broderie, mă uit la cartea lăsată pe masă: e un volum din „Proza” de V. Alexandri! Pe masă mai văd un volum de Eminescu și câteva broșuri din „Biblioteca pentru toți”...

Îmi zic că ăsta, cel puțin, trebuie să fie un „bogătaș”, și întreb:

— D-ta nu faci numai fierărie, ai și pământ ?

— De-ași avea pământ!... Nu, trăesc din meșteșugul meu...

După ce am admirat lucrările d-șoarei Hodoș, — flori de mătăasă, care cu o artă uimitoare imitau coloritul florilor vii, — ne luăm rămas bun...

Mulțumirea mea de cunoștința unor astfel de oameni, fala neamului, îmi era, fără voce, amărâtă de evocarea tristă a vieții de sat din cealaltă latură a munților. Ce grozavă lecție ar putea constitui pentru ticăloșia și egoismul sălbatec al caselor noastre diriguitoare, totuși atât de „patriotice”, cunoștințele de felul acestora! Un curs intuitiv de înțelepciune politică...

*

* *

Ieșim din nou în strada mare și intrăm într’o căsuță veselă, cu oale de flori în ferești, straturi de flori în curte, în fața unui coridor adumbrat de viță, cu o grădiniță care pare să fi o florărie îngrijită de un artist: e locuința D-șoarei Emilia Ciorogariu, vechia învățătoare care a crescut atâtea generații din Pecica. Simt o deosebită plăcere să fac cunoștință cu d-na Ciorogariu, mama părintelui Roman Ciorogariu, care poartă cu multă seninătate povara anilor, ca un om cu cunoștința de datoră vieții împlinită; expresia blândă a ochilor bătrâni îmi aduce minunat aminte privirea încă vie și bărbătească, cu toată blândețea ei, a energicului director al seminariului din Arad.

Tot aici am avut prilejul să văd o candidată de învățătoare, — vai! candidata căzută în alegerile din Duminica trecută, — tână și foarte interesantă domnișoară Ersilia C. vădit încă iritată de această primă înfrângere electorală, și pornită, ca toți candidații căzuți (am trecut și eu pe aci!) să învinuiască pentru acest insucces mai ales procedurile electorale ale fericitei rivale: aceasta a recurs la o tactică ingenioasă, — în duminicile premergătoare s’a pus să cânte în strană toată sf. liturgie și se citească „Apostolul”, și astfel, a câștigat atât de mult simpatiile sătenilor, încât pentru a-și asigura plăcerea de a auzi în toate sărbătorile acest contralto tânăr, i-au dat cu entuziasm sufragiile lor. Și ascultând peripețiile homerice campanii electorale, cu toată simpatia ce-mi inspira frumoasa mea convorbitoare, parcă regretam că n’am puțină să fac cunoștință și cu energica ei concurentă...

Ne plimbăm prin grădină: d-na Ciorogariu îmi oferă primele câșune coapte din astă primăvară, iar eu rog pe D-șoara Ersilia să-mi prindă de cheutoare o floare, ca simbol al acestor puține momente plăcute, și urându-i succes mai bun în altă alegere, — *alegerea unui singur*, pentru o frumoasă fată totdeauna mai însemnată decât alegerea mulțimii, — sărutăm mâna doamnelor și ne despărțim, nu fără un sentiment melancolic, cel puțin din parte-mi, al fragilității clipelor de mulțămire...

Înaintând tot pe strada cea mare spre casa d-lui Roxin, mai facem câteva cunoștințe interesante: d. Ioan Ardeleanu, un bătrân învățător pensionar, care cu multă emoțiune mă întrebă despre expozițiunea națională, a cărei deschidere se așteaptă, despre programul de

serbare în acest an, al zilei de 10 Maiu, în ajunul căreia chiar suntem, etc; d. dr. Aurel Novac, candidatul nostru de deputat; ne abatem și pe la un negustor român. d. Vasile Ciorogariu, — o casă orânduită și bogată... Aproape 7 ore seara. Toată strada e plină de cireada satului ce se întoarce de la pășune, — tot vite mari și frumoase, de rasă elvețiană, aclimatizată prin încrucișări îngrijite; chiar numai din deosebirea în aspectul cirezii satului se poate vedea prăpastia ce desparte satele noastre de cele de aici...

*

* *

Pe trotuar tropotește spre noi, cu piciorușe desculțe, dar într’o rochiță curată de cit, albastră cu picățele albe o fetiță de vre-o 4 — 5 ani cel mult; o față roză și albă, umbrită de un păr bălău buclat și înseninată de niște ochișori albaștri ca două viorele, un tip de pe icoanele lui Rafael sau Tițian...

Fără voe, întind mâinile să o prind: nu se sfiește și răsând cade drept în brațele mele.

Cum te chiamă?

— *Malița!*... (n. n. Marița / Milița)

O ridic și o salt în sus, — râde și mă apucă de barbă...

— Am să te iau cu mine, departe, departe!...

— Da’ mama?...

— Vrei să mă săruți?

Își întinde obrăjorii și zâmbește, șireată, și deja cochetă! O, *das ewig Weibliches!*

Ce să-i faci? O pun jos, și o urmăresc cum tropotește mărunț înaintă, cu piciorușele-i goale, flutărându-și mânușile; se întoarce, luminându-mă încă odată cu razele-i albastre, îmi face cu mâna, și dispare după colt...

La d. Roxin. — Iar la Arad. La cafeana. — Tot „Europa”!

În salonul d-lui Roxin dau de un domn pletos, cu ochii ca măslina, cu trăsăturile de corectitudinea exagerată a litografiilor de pe bomboniere; coloritul întunecat al feței îi trădează, cu tot fasonul “artistic” ce și-a dat, neamul străvechiu al cântăreților Românimii...

Săltându-și coama, cu o mișcare de mult învățată, după manualul perfectului artist, se ridică și se recomandă:

— Orfeescu, *tenor de la opera Regală din București!*...

Aflând că sunt și eu din Regat, și prin urmare știu ceva despre „Opera Regală din București” pletosul și oacheșul artist se evaporază ca prin farmec...

Mi se spune că venise spre a invita la un concert ce se pregătește a-I da la Pecia, împreună eu o primadonă, “mezzosoprano-contralto”, negreșit tot de la „Opera Regală din București”.

E o speță de călători pe la „frații de dincolo”, care ne compromite atâta în ochii Ardelenilor, — oameni așezați și serioși, care cu greu pot înțelege aceste tipuri de „bohemia”, mai mult sau mai puțin artistică...

După câteva momente de jenă, provocată de acest incident, se aranjează, în așteptarea prânzului, la care ne face cinstea să ne invite doamna Roxin, un fel de serată muzicală.

Mai întâiu cântă din gură, pe rând, domnișoarele Roxin, cu acompaniamentul profesoarei lor, d-na Hortensia P.; apoi cântă singură din pian d-na Hortensia P., — o brună de vre-o 20 ani, cu ochi focoși, un chip rupt din vre-o statuie a anticei Elade (pentru caracteristica culturii fetelor noastre de peste munți: d-na P. predă fiicelor d-lui Roxin, limbile franceză, germană, engleză ungurească, română, pianul și toate obiectele cursului secundar).

O omonima al prietenului Russu, d-ra Russu, execută și ea un cântec unguresc. Numai gentila wagneriană, d-șoara Tulia, nu cântă nimic, simțind probabil un dispreț suveran pentru această muzică ușoară.

Prietenul Russu Șirianu se simte foarte fericit în mijlocul acestui roiu de tinerețe, — mângâie părintește pe bărbie, sau ia la braț, când pe una, când pe alta.

D-na Lucreția Russu, deși din când în când parcă observă în ochii negri o scânteere suspectă, râde cu bunătațe, a tot iertătoare, de aceste fasoane bătrânești.

Eu parcă mă simt mai bine în lipsa unui control autorizat.

Vă puteți închipui ce a fost și masa asta de sgomot vesel, cu atâta tineret, și cu ajutorul bătrânilor ca Russu și ca... mine! D-ra Russu a revelat un adevărat talent de anecdotistă; o anecdotă a ei, caracteristică pentru “statul național maghiar”, merită să fie păstrată:

D-ra fiind învățătoare la o școală de stat, autoritățile îi propun să-și maghiarizeze numele în „Orösz” (mi se pare).

— Dar n’am de gând să-mi port mult timp numele, — răspunse îndrăsneț d-șoara Russu...

Și astfel a reușit să-și păstreze până acum numele părintesc, — dar pentru această anecdotă îi dorim să se ție de cuvânt și să-l schimbe cât de curând...

*

* *

Numai aproape de nouă ore ne suim din nou în „Motor”; pe peronul gării observ silueta întunecată, cu gulerul paltonului ridicat, a „tenorului de la Opera Regală din București”...

*

* *

La Arad, doamnele plecând acasă, noi, partea bărbătească, ne ducem la cafeneaua de la „Crucea Albă”, unde ne înțelesesem de mai înainte să petrecem sara cu câțiva din ai noștri.

Acolo ne așteptau deja părintele Roman Ciorogariu, d. Sava Raicu, secretarul băncii “Victoria”, energicul deputat dr. St. C. Pop, ce ne adusese noutăți din parlament dr. G. Ciuhandu, referent școlar, tânărul diacon C. Lazăr și alții câțiva ale căror nume îmi scapă acum.

*

* *

Subiectul conversației îl formează, în mod firesc, cele văzute la Pecica.

Acest minunat sat românesc e o cucerire relativ recentă; nu tocmai de mult Români, mulțumită acelei extraordinare puteri de expansiune caracteristică lor, au ajuns aci să formeze majoritatea lucrătorilor. Atunci spre a evita majorizarea ungarilor de către ai noștri, satul, din punctul de vedere administrativ, a fost împărțit în „Pecica română” (cu opt mii locuitori!) și, “Pecica ungiurească” (numai cu vre-o patru mii), - despărțite, cum am văzut eu însumi, numai prin o stradă.

În acest avanpost al Românismlui, în care țărani au pierdut portul lor național (femeile umblă în haine de oraș, iar bărbații poartă niște stranii pantaloni largi — parcă-s două fuste, — luați de la Unguri), — ceea ce dă un aspect ciudat satului, — simțul lor național e totuși de uimitoare vigoare și conștiința politică foarte vie.

În cursul alegerilor trecute, de pildă, în toată Pecica Română, a votat cu guvernul un singur sătean, Alexa Igrışan, — cine știe din ce interes (și în Ungaria se votează pe fată!)... Și acum vai de el și copiii se țin după el și aruncă cu bulgări...

Omul acum se căește, dar satul nu-l iartă, Îmi aduc aminte cum la cuvintele mele, că pocăința lui ar putea fi primită cu mai multă îngăduire, un bătrân, cu fața aprinsă de mânie, mi-a răspuns: — Cum? să-l iertăm? Ne-a făcut de rușine întru toată Româניה, — nu ne trebuie... să plece din sat!

*

* *

Târziu după miezul nopții, după ce m’am înțeles asupra zilei de mâne cu părintele R. Ciorogariu. Russu și Secula, mă urc în camera mea.

Cu „neue Freie Presse” în mână, simt un adevărat deliciu cufundându-mă în patul moale cu albituri neprihănite ca să mai citesc puțin la lumina lămpii electrice de pe măsuța de noapte Orișicum „Europa”!

Ultima zi. — Peste zece ani.

Nu m’ am învrednicit să descriu la vreme ultima zi a călătoriei mele. Și câte s’ au schimbat de atunci!

Acum impresiile s’ au șters și s’ au întunecat am pierdut și notele mele de drum; În zadar încerc să retrăesc ziua aceia de maiu...

Vag îmi aduc aminte cum am plecat dimineața în trăsură cu defunctul Russu-Șirianu până la o mănăstire românească din vecinătate. Din vizita la mănăstire abia am reținut amintirea unei bune gospodării întemeiate, sub cărmuirea unui arhimandrit, care singur alcătua toată mănăstirea. Ardeleni, se vede, nu prea sunt aplecați spre călugărie.

Apoi întoarcerea la Arad pentru dejun, și după masă o călătorie în tren până la a doua sau a treia stație de la Arad, în compania părintelui Ciorogariu și a lui Sever Secula (defunct și el astăzi!)

În satul românesc *Cuvin* am fost oaspeți la via d-lui Ispravnicu din Arad. Mi-aduc aminte ca prin ceață de casa unui preot bătrân plină de miresme, de erburi uscate și de mere.

Și în sfârșit vizita la școala satului împreună cu părintele Ciorogariu și d. Ispravnicu.

Am intrat în ora lecțiunii de canto. Corul de copii, sub conducerea învățătorului lor, d. Popovici, ne-a întâmpinat cu un cântec de jale.

Nu știu nici astăzi dacă a fost o simplă întâmplare sau dacă d. Popovici ne aștepta și era prevenit că sunt din Basarabia. Dar și după zece ani mă cuprinde emoțiunea, care m’ a sgduit atunci la gândul că și acolo, la cealaltă extremitate a teritoriului nostru etnografic, și pentru copiii de școală durerile Basarabiei asuprite nu sunt dureri străine. N’ am auzit acel cântec la noi în țară, nu știu dacă e datorit unui compozitor oarecare sau e un cân-tec popular local, dar emoția produsă de această întâmplare asupra-mi este cauza pentru care n’ am așternut îndată pe hârtie impresiunile acelei zile. M’ am sfiit; am vrut să mai treacă timpul, ca să pot judeca lucrurile altfel decât sub stăpânirea unui sentiment prea subiectiv. Am vrut să capăt și oarecare informațiuni în această privință. Dar în vârtejul vieții de toate zilele, n’ am mai avut răgaz să revin la acest incident din călătoria unui basarabean în Ardealul românesc.

Și, deși ași putea să reînvii toate detaliile acestei scene, mi se pare acum că ar fi un dureros anacronism să cad cu acest prilej în tonul descrierilor de călătorie...

Nu! Soarta n’ a voit ca această „a patra zi în Ardeal” să servească de tema exercițiilor literare.

Cedând insistențelor prietenilor, prefer să dau la lumină astăzi impresiile acestei călătorii așa cum ele s’ au încheat atunci când vibram încă sub farmecul lor. Mi se pare astăzi că ar fi un sacrilegiu să mă ating de ele, să îndrept măcar micile greșeli de detaliu, ce de atunci chiar miau fost semnalate.

Unde-i „pita” de la Pecica

Toate sporeau în casele pitarilor, căci pâinea lor minunată, se vindea “ca pâinea caldă”, căci pâinea când ajungea pe piața Aradului, era călduță încă, cum e mai gustoasă, și oamenii o mâncau și goală, așa era de bună.

Bunăitatea acelei pâini, era cunoscută în toată țara ungurească. Zecile de familii, ba sutele, se ocupau cu pităritul. Era comerțul cel mai rentabil și cel mai sigur, căci cojocul, cizma ori opinca o mai cârpești câtva timp, dar “pâinea noastră cea de toate zilele” nu poate lipsi de pe masă.

Peșcanii aveau mari avantajii cu meseria lor frumoasă de pitari. Întâi e orașul Arad din apropiere, cu zecile lui de mii de guri flămânde, care cer pâine bună, ca să se hrănească bine, să poată munci mai ușor la muncile lor grele, și banul pentru pâine, în fiecare dimineață este

pus deoparte.

Al doilea avantaj: grăul produs în hotarul comunei **Peșca**, pe acest **Bărăgan** minunat, nu se producea nicăieri în fosta țară ungurească.

Al treilea avantaj: comuna noastră a fost printre primele din județul nostru bogat, unde **englezul** a ridicat cea dintâi moară sistematică, numită “**Moara lu Angleușu**”, care, dând o făină minunată, a **luat apa de la morile germanilor de pe Mureș**.

Al patrulea au fost pădurile din nemijlocita apropiere a satului, cu lemnele ieftine pentru arsul cuptoarelor, și al cincilea avantaj au fost **țiganiii cuptorari**, care știau face cuptoare speciale pentru coptul pâinilor, care trebuiau mereu refăcute, uzându-se repede.

Acești “**meșteri**” locuiau în **Cocota**, mica suburbie a satului situată lângă pădure, ca să nu ducă lipsă de lemne. Noi aceia care am crescut și am trăit o mare parte din viața noastră cu renumita “**pită de la Peșca**”, îi ducem dorul și n-o putem uita până la moarte.

Pita cu cumlău, frământată de pitarii de la Peșca, este mai gustoasă și de cât “cozonacul”.

13 IX-1972.

Petre Ugliș-Delapecica

Veche numire a comunei Pecica

(Din trecutul județului.)

Către sfârșitul secolului al nouăsprezecelea numele acestei bimilenare așezări omenești, care nulte veacuri a fost locuită numai de noi românii, purta încă numele ei străvechi: **PESCĂ**.

Cea dintâi numire a comunei, cunoscută și pomenită de istorie, apare în Registrul al X-lea, din anul 1335, al Monitorului Vaticanului, I. 160, sub numele “**PETC**” dar cum se va fi pronunțat, nu se știe.

În anul 1421 sub No. II, 118 al Diplomei, Sec. Dipl. a arhivei regnicolare ungare, o găsim sub forma **Pechk**. Credem că se va fi pronunțat “**Peșc**”.

Cu aproape un secol mai târziu, în anul 1517, în aceeași arhivă, sub No. 22886 al Diplomei, apare tot sub aceeași formă. Abia în anul 1657, în arhivele Statului ungar Neoregistrata acta, fasc. 1838, No. 61, apare pentru întâia dată numele **Petska** (pronunță **Pecica**, două silabe: **Peci-ca**.)

Sătenii noștri Români, și azi se numesc “**peșcani**”, numai ungurii se numesc **pecicani**.

Autoritățile noastre școlare, bisericești, particularii și până într-un timp și autoritățile comunale, foloseau numele scris cu apostrof **PEȘC’A**.

Oare nu cumva numirea aceasta și-a primit-o de la bogăția miraculoasă a peștelui care se pescuia aici în fiecare primăvară.

Petre Ugliș Delapecica, 27 martie 1971, manuscris, p. 39

Conscriptio Locorum Neo-incorporatorum Militarium¹¹³

Oppidum Petska - Anni 1752

(1752) Nomina Incolarum et Locorum	Hospites	Fili a 16 ann.	Inquilini	Pecora in proprio terreno existentia						Seminatura in proprio tereno existens					Pro- ven-tus			Apum alvearia	
				Boves jugales	Eqni hei.	Vaccae mulg.	Pecora greg.	Ores et caprae	Sabellici	Tritici	Hordei	Avenae	Milij	Turceici tritici	Educelli	Opificij	Ahena		
										C u b u l i					fl.	fl.	no		no
1	2	3	5	6	7	8	10	12	13	20	21	22	23	24	26	28	31	32	
Paulus Tor judex																			10
Egri Mihály		1		2	2	3	2			8	3	1		2/8					
Surs Popecz		1		2		2		7	2	2	1			2/8					
Gradigatye Péter				4	3	7		15	3	10	4	2		6/8					
Ardelan Mar- ian		1		2	1	3		20	4	5	4	1		3/8					
Farkas Gyorgy		1			2														
Martin Uvertacs		1		4	1	6	2	30	15	8	4	1		3/8					11
Janko Zorigy				4	2	3		20		3	2			2/8					
Martin Kapi- tány				2	1	2	2	6	2	2	2			2/8					
Nagy András		1			4	3				4				2/8					
Luka Vucsinov						2	1			2									
Zalasan Mihály				2	1	1		6		3	2			2/8					
Andra Riszta				2	2	1		8	1	4	1			2/8					10
Vladul				4	4	4	1	15	2	4	2	1		3/8					
Hodasi Mihály					1	1				1	2			1/8					
Pintye Vlag					2	2				2				2/8					
Abraham Philip									1					1/8					
Todor Malik		1		2	1	2			2	2	1			2/8					
Jovan Gerdan		1		4	3	9		57	7	7	3			3/8					37
Martin Stronin (?)					1	1				1				2/8					
János Csurma		1			2	2				3	1			2/8					
Milos Csurman				2	2	2	1	6	3	3	2			3/8					
Péter András				2	2	1	1			2	1			2/8					

¹¹³ Gheorghe Ciuhandu , *Românii din Câmpia Aradului de acum două veacuri*, Editura Diecezana Arad, 1940, Anexa VI.

1	2	3	5	6	7	8	10	12	13	20	21	22	23	24	26	28	31	32
Sándor Dumitru	1			2		1			1	2	1			2/8				
Marian Mureratz	1			2	2	2				3	1			2/8				
Szima Ignatov				4	2	8	3	50	13	14	8	4	1	2/8				
Fanos Babin						1	1											5
Moldovan Pásk					1				2					1/8				
Martin Bella				2	2	3		12	1	3								
András Mészáros		1		2	1	2			5	2								
Danko Jegeracz				2		1			2	2				1/8				3
Alexa Kaszapin				4		3				4	4		1	2/8				
Stephan Rakin				2	2	1				3	2			2/8				
Mitrov Jovan				2	2	2												
Pava Ravisics					2	1												
Serb Matej					1									2/8				
Szilágyi Stephan					1	1	1			2				1/8				
Jovan Bosin				2	3	2	2	30		6	4							
Sikulan Martyn		1		2		1	1		5	5	2			3/8				
Groza Jovan			1	2	3	3			2	2	4/8			2/8				
Szalome Lup					2	2		8	1	2	1			2/8				
Bran Mihaila				2	2	2	2			2				2/8				
András Cziplál (?)			1	2	2	3			4					2/8				
Neczo Buzarov					1	3				4/8				2/8				
Loncár Mihaly			1		1	1				1								
Peter Radonin				2	2	1			1	5				2/8				
Szujogi János					2	1												
Szűts Sivan				2	2					1						10		
Ponta Juon		2		4	2	3		20	5	5	3			3/8				
Aradjan Jovan					1	4	4			1								
Ianko Sigorin																12		
Iolsin Kerszta					2	2												
Matyei Gábor				2	1	2		5	1	1				2/8				3
Ruszan Jon				2	2	1				1								
Bontyila Ursz		1		2		2				1								
Szerolin Paul					2	1	3											
Ardelan Juon								40										
Száva Petsin					2													
Onya Ludosan				2	1	1		10						2/8				

1	2	3	5	6	7	8	10	12	13	20	21	22	23	24	26	28	31	32
Miska Gyáta			1		3	2			2	4	1			2/8				
Jvan Szinkó			1		3	4				2	1			2/8				
Rusz Vasília	1			4	2	1			2	4	3			3/8				
Csoban Mihaly					1		1		2					2/8				
Mirkuluj																		
Simpojás Flora			1		1	1								2/8				
Mihaly Monoratz					2	2				1	1			2/8				
Jovan Stopulo				2	1	1		10		1	1			2/8				
Sido Vaszelja					1	2		20		2				2/8				
Galiş Nikula				2		2				2				2/8				
Jovan Pejın					2		1			1								
Pop Ursz					2	2				1				2/8				
Szimeon Pinter					2	2				2	1			2/8				
Andra Puta		1		2	2	3		10		1	2			2/8				
Muntyan Avram					2													
Ratz Gyurka				2	1	3								2/8				
Dalka Mihaly				4		2			2	2	1			2/8				
Ardelan Vaszelia		1		4		2	2	10		4	4			3/8				
Jovan Tesin					2													
Puta Platinati (?)																		
Orosz János		1		2		1			2	2	1			2/8				
Stephan Nikitya			1		2	1				2	1			2/8				
Truts Petru					2	1				2	1			1/8				4
Juon Glogovetsan				2	2	3		22	2	2	1			2/8				
Gyergyo Overtáts		1		1	1	2				2	1			2/8				
Márko Radonin		1		6		6				5	3	1		3/8				
Blas Strangar					1				2					1/8				
Szúts Makaria			1	2					2	2	1			2/8				
Todor Vadonitsár				2		1			2	2	1			2/8				
Zaul Popetz				2	2	3		20	3	2	2			3/8				30
Hungari advenae:																		
Szapanjos Josef					3	1	3		1	4	2	1		2/8				
Szúts Gyorgy		1		2	2	2			2	3	2	1		2/8				
Néveri Sándor					2	3				2	1	1		2/8				

1	2	3	5	6	7	8	10	12	13	20	21	22	23	24	26	28	31	32
Dorogi Miklós		1			2	2				2	1	1		2/8				
Kováts Mátyás				2	2	2	2		3	4	2	1		2/8				
Kis Mihaly					3	4	6			2	2	1		2/8				
Kis Adam		1			5	2			1	4	2	1		2/8				
Mutska Gyorgy			1		2					2	1	1		2/8				
Betye Istvan					2	2			2	2	1	1		2/8				
Juhász Istvan					2	2			2	2	1	1		2/8				
Gaulovics Janos			1		2	2			1	2	1	1		2/8				
Német András			1		4	1				3	2	1		2/8				
Hajdu János					1	2				2	1	1		2/8				
Zóloomi Ferencz			1		2	1				2	1	1		2/8				
Iacobfi Gáspár					4	1				2	1	1		2/8				
Kádár Márton					3	4				2	1	1		2/8				
Makai Istok					2					2	1	1		2/8				
Brezniczki Iosef					2	1				2	1	1		2/8				
Kis János					1													
Varga Miska					2					2	1	1						
Bartha István																		
Bako Miska																		
Eleki Joseff					3	1				2	1	1		2/8				
Gela Iacob					3				1	2	1	1						
Maksa Paal																		
Hornak Ferentz					3	1				2	1	1						
Horvath Marton					2	2	2			2	1	1						
Szabó András																		
Gyermani:																		
Ventzel Pontzin					2	1												
Adam Fisser																		
Hanspig Pinter					1													
Michl Flecl																		
Proventus duorum E-ducil-lorum															80			
S u m m a	159	42	16	180	257	271	57	823	181	327	153	36	2	27 1/8	80	32	2	165

Catalogul claselor a VII-a, Școala Elementară No 1.**Pecica, anul școlar 1953/54**

Numele și prenumele		
1	Ardelean Nicolae	
2	Beliti Rujîța	
3	Bodrojan Traian	
4	Boja Vasile	
5	Boros Elena	
6	Cioban Stela	
7	Cismaș Iulian	x
8	Ciumedean Melania	
9	Condrat Elisabeta	
10	Constanda Hermina	x
11	Damian Petru	
12	Dragoș Dumitru	
13	Dudaș Dorina	
14	Ferdinand Emilia	x
15	Frânc Ioan	x
16	Funar Livia	
17	Haiduc Ecaterina	
18	Igrișan Silvia	
19	Ilin Draghina	
20	Iliuță Stela	
21	Jenovan Elena	x
22	Juncan Viorel	
23	Juncan Stela	
24	Laios Gheorghe	
25	Lazăr Mihai	x
26	Lup Elena	x

Numele și prenumele		
27	Moldovan Gheorghe	
28	Moldovan Lucia	
29	Muntean Maria	
30	Nadiu Lucia	
31	Nap Zoe	
32	Negușescu Ioana	x
33	Orădan Maria	
34	Orz Gheorghe	
35	Petcov Melania	
36	Petescu Doru	
37	Ponta Ionel	
38	Ponta Vioara	
39	Rada Ioan	x
40	Rotar Melania	
41	Rotar Petrică	
42	Șandor Iuliana	x
43	Sas Cezar	x
44	Șchiop Cornel	
45	Șchiop Sabina	
46	Seculici Viorel	x
47	Șiclovan ionel	
48	Șiculean Gheorghe	
49	Teretean Traian	
50	Trif Iulina	
51	Túróczy Dezideriu	x
52	Ursuțiu Voichița	

x - veniți din alte localități

**Catalogul claselor a VII-a, Școala Elementară Maghiară
No 1., Rovine, anul școlar 1953/54**

Numele și prenumele		
1	Bartok Anton (Antal)	
2	Bartucz Mihai (Mihály)	S
3	Bella Matei (Mátyás)	
4	Bodó Dezideriu (Dezső)	S
5	Bogos Emeric (Imre)	N
6	Botka Blaj (Balázs)	S
7	Botka Maria (Mária)	Mn
8	Brezán Ștefan (István)	
9	Duma Petru (Péter)	
10	Gaáll Francisc (Ferenc)	N
11	Gitzing Maria (Mária)	SG
12	Hadik Maria (Mária)	N
13	Hajas Maria (Mária)	
14	Hajduk Ana (Anna)	N
15	Hanyec Ludovic (Lajos)	
16	Hanyecz Ștefan (István)	
17	Harsányi Maria (Mária)	
18	Jakab Alexandru (Sándor)	
19	Juhász Pavel (Pál)	
20	Juhász Rozalia (Rozália)	
21	Kabát Mihai (Mihály)	
22	Katona Alexandru (Sándor)	
23	Kimpian Gheorghe (György)	S

Numele și prenumele		
24	Kiss Rozalia (Rozália)	
25	Kocsik Klara (Klára)	
26	Kocsik Maria (Mária)	
27	Kocsik Pavel (Pál)	
28	Koncsek Ioan (János)	
29	Köles Ileana (Ilona)	
30	Laza Eliza (Erzsébet)	
31	Macej Iosif (József)	
32	Mohos Eva (Éva)	N
33	Molnár Iosif (József)	
34	Molnár Tereza (Teréz)	
35	Ordodi Iosif (József)	
36	Pacsa Eliza (Erzsébet)	
37	Pesti Iosif (József)	N
38	Polónyi Eliza (Elisabeta)	
39	Rabb Karol (Károly)	
40	Recski Maria (Mária)	
41	Rusz Mihai (Mihály)	SG
42	Sisa Ioan (János)	
43	Stroe Rozalia (Rozália)	
44	Szosznyák Ludovic (Lajos)	N
45	Vancsik Mihai (Mihály)	
46	Virág Ladislau (László)	N
47	Vörös Maria (Mária)	N
48	Zabos Ioan (János)	
49	Ziegler Maria (Mária)	

S - Sederhat, N - Nădlac, Mn - Munar, SG - Sânpetru German

Catalogul claselor a VII-a, Grupul Școlar "Gheorghe Lazăr" Pecica, anul școlar 2003/04

Numele și prenumele	
1	Aconi Cristian Mihai
2	Andra Dana
3	Ardelean Iasmina
4	Ardelean Victoria-Maria
5	Bănățan Livius Andrei
6	Bányai Daniela
7	Betea beatrice
8	Boitor Robert
9	Boldizsár Cristian-Árpád
10	Botka Edina
11	Bozga Anna-Anamaria
12	Bumbirică Ionela Mariana
13	Cărăbaș Codrin
14	Chepețan Ionela
15	Chevereșan Claudia Andrea
16	Chevereșan Claudia Ruxandra
17	Chevereșan Giorgiana
18	Chira Claudiu
19	Cimpoieșu Andrei-Valentin
20	Ciobănaș Florin-Eugen
21	Ciobănașu Adrian-Mircea
22	Cionca Raul
23	Ciurcui Alin
24	Condur Roxana-Alexandra
25	Covaci Costică
26	Cozma Ramona Camelia
27	Crîșmari Andreea Carmen
28	Csák Francisc-Ladislau
29	Demian Ioana
30	Erdelyi Mihai
31	Galya Alexandra Andrea
32	Gergely Andreea

Numele și prenumele	
33	Gligor Monica
34	Goldea Adrian
35	Grădinaru Valerica
36	Hanciuța Lucian
37	Juca Georgeta-Emanuela
38	Julean Paul Silvan
39	Király Denisa
40	Leampâr Ana Maria
41	Lelik Ancuța-Ștefania
42	Luca Ciprian
43	Luca Radu Remus
44	Mariș Simina Rahela
45	Moldovan Roxana-Teodora
46	Nadiș Florin Claudiu
47	Onica Ana Maria
48	Pete Ștefana Iasmina
49	Pop Alexandru
50	Popovici Cristina
51	Putareț Diana Alexandra
52	Raicovici Dina Alexandra
53	Rus Marinela Sandal
54	Sass Tabita
55	Șevera Adrian-Vasile
56	Șimon Cătălin
57	Șimoniac Ana Maria
58	Stanciu Cristian
59	Strachină Dumitru Bogdan
60	Tomoiașă Anca Maria
61	Totoi Radu Cosmin
62	Trofin Mirela-Georgeta
63	Vuculescu Larisa Carmina
64	Zănăcan Rodica-Marcela
65	Zeteniuc Dana

Catalogul claselor a VII-a, Școala cu clasele I-VIII, Nr. 2,**Pecica, anul școlar 2003/04**

Numele și prenumele	
1	Arros József
2	Bartok András
3	Bejan Mihai
4	Borócsik László
5	Borsos Róbert
6	Căldăraș Ioan
7	Canalaș Claudia Neli
8	Capătă Alexandru Bogdan
9	Cîrpaciu Florian
10	Colompariu Emanuel
11	Cucicea Laura
12	Demeter Tímea
13	Enache Andreia
14	Faragó Tatiana
15	Gábor Éva
16	Galaczi János, Attila
17	Guleș Sorin
18	Gyarmati Ilona, Mónika
19	Gyurkovits István
20	Hajas Gellért
21	Jaczkó Alexandru (Sándor), Árpád
22	Jivan Emanuela
23	Kovács Tímea
24	Köles Bettina

Numele și prenumele	
25	Kristóf Mónika
26	Kurunczi Emeric (Imre)
27	Kutasi József, Nándor
28	Lábas András, Attila
29	Magyar Nándor
30	Mihali Alexandra
31	Nagy Iréne
32	Oláh Mária, Cristina
33	Pálfi Emese
34	Rostaș Maria
35	Șerban Claudia
36	Spânu Cristina
37	Spânu Loredana
38	Szénási Andrei (András)
39	Szép Zsolt
40	Szikora Norbert
41	Szomorú Gergely
42	Tănasie Angelica
43	Trifa-Katona Ingrid
44	Vajkó Ioan (János)
45	Vaștag Manuela
46	Vlăduț Marian
47	Zaha Terezia
48	Zelujec Dan Ioan
49	Zsók Szabolcs

Cele mai des întâlnite nume de familie neoase în perioada 1900 - 2000 și porecele lor

români; țigani „românești”; sârbi (ortodocși); dispărute*; în curs de dispariție**; mai des întâlnite

	Nume	Porecle	
1	Aconi	„a lu' Luca” „a lu' Țăganu lui Aconi”	
2	Andra	„a lu' Pichelea”	
3	Andreica	*	
4	Apătean	*	
5	Ardelean	„a lu' Băzu” * „a lu' Leposa” „a lu' Chisălițu” * „a lu' Fluturile” ** „a lu' Torneanu” *	
6	Balaș	„a lu' Hulbăr” „a lu' Băluța” „a lu' Mihoc”	
7	Bănățan	„a lu' Omu” „a lu' Moniu”	
8	Barbu	„a lu' Zuru” ** „a lu' Uroș”	
9	Bătrân	*	
10	Bejan	*	
11	Beliș (S) (Belici, Beliti)	„a lu' Lungu” *	s
12	Bereteu	„a lu' Brinu” *	
13	Bila	„a lu' Juju” *	
14	Boariu	*	
15	Bodrojan	„a lu' Meciu” *	
16	Bogdan	„a lu' Felnăcanu” *	
17	Boja		
18	Bolchiș	*	
19	Bran	„a lu' Foiu” *	
20	Brăștin	„a lu' Meheicuț” „a lu' Păun” „a lu' Leșu”	
21	Bucurovici		

s - Nume sârbești, unele românizate

	Nume	Porecle	
22	Cădar	„a lu' Coca” „a lu' Viață Lungă” * „a lu' Rânduneana” *	
23	Câmpean	„a lu' Gaianu” *	
24	Capra	*	
25	Cărăbaș		
26	Cenădan	*	
27	Cerent	*	
28	Chepețan	„a lu' Corovea” ** „a lu' Mărențu” „a lu' Tia Mare”	
29	Chevereșan	„a lu' Dima” ** „a lu' Cocaș” „a lu' Ursu” „a lu' Filip” „a lu' Gaican” „a lu' Turcu” „a lu' Gătea” * „a lu' Cheser” „a lu' Bădeanu” *	
30	Ciaclan	*	
31	Cimpoieș	„a lu' Nicula” ** „a lu' Tovel” **	
32	Cintean	**	
33	Cioban	*	
34	Ciorogariu	*	
35	Cizmaș	„a lu' Pera” ** „a lu' Ienci” * „a lu' Cuza” ** „a lu' Hâncu” * „a lu' Colibașu”	
36	Cociubă	“a lu' Milan”	

	Nume	Porecle	
37	Codoș	„a lu' Biciuca” „a lu' Bicariu” „a lu' Pripon” „a lu' Pepi” * „a lu' Todie” *	
38	Colar	*	s
39	Covaci	„a lu' Nițu	
40	Crucean	„a lu' Cozmă” „a lu' Micorț” * „a lu' Doca” * „a lu' Rațu”	
41	Curea		
42	Curticean	„a lu' Uărzu” *	
43	Damian		
44	Dehelean	*	
45	Dina	„a lu' Gudon” *	
46	Don	*	
47	Dragoș	„a lu' Chitu” „a lu' Hoza” „a lu' Goba” „a lu' Oaia” „a lu' Bogatu” „a lu' Ghiorghioi” „a lu' Tăițal” * „a lu' Cucu” „a lu' Onescu”	
48	Drănău	„a lu' Albitu” *	
49	Dudaș		
50	Dumici		s
51	Emandi		
52	Fantea	*	
53	Fericean	**	
54	Flentea		
55	Frățilă	„a lu' Briciu” ** „a lu' Bervantu”	
56	Funar	„a lu' Mimiț” „a lu' Țarca” *	
57	Galdea	*	
58	Galu	**	
59	Gârdan	*	
60	Ghebeleş		

	Nume	Porecle	
61	Gheran	*	
62	Gladiș		s
63	Gaura		
64	Guleș	*	
65	Halas	„a lu' Jivănescu” **	
66	Hedeș	*	
67	Hedeșan	„a lu' Bebea” „a lu' Lupu” „a lu' Călduțu”	
68	Hooja	*	
69	Hulbăr	„a lu' Păvăloc” **	
70	Igrișan	„a lu' Mita” „a lu' Rista” „a lu' Coșotan” ** „a lu' Cârteala” ** „a lu' Cioroi” *	
71	Ilin	*	s
72	Iliș		s
73	Imbroane	„a lu' Micuț” * „a lu' Țețu”	
74	Ioanovici	„a lu' Poale Albe”	
75	Iojici	„a lu' Omu lu' Sârbu” *	s
76	Iosa	*	
77	Iovanovici	„a lu' Oțal”	s
78	Istin		
79	Izghirean	„a lu' Manciu” „a lu' Lencău” *	
80	Jugu		
81	Juncan	„a lu' Neagra” „a lu' Tircu” „a lu' Prișculici” * „a lu' Dindri”	
82	Jurma	**	
83	Laiș	**	
84	Lazăr	„a lu' Milosoicu” * „a lu' Coițari” **	
85	Lingurar	„a lu' Grancea”	

	Nume	Porecle	
86	Lipitor	„Sica” * „a lu’ Coia”	
87	Loncer	*	
88	Luțai	„a lu’ Țloibi” *	
89	Măcean	*	
90	Mara	*	
91	Mărghitan	*	
92	Martin	*	
93	Mezei	„a lu’ Ciosu” *	
94	Mișici		s
95	Moholea		
96	Moldovan	„a lu’ Băbău” „a lu’ Tenz” „a lu’ Oprea” „a lu’ Luchici” * „a lu’ Pătrarea”	
97	Moraș	„a lu’ Plecuța”	
98	Munăreanț	„a lu’ Nicălăuț”	
99	Muntean	*	
100	Nistor	**	
101	Novac	„a lu’ Hărmigu”	s
102	Novăcescu		
103	Oachiș	**	
104	Oltean	„a lu’ Lăzăruț” „a lu’ Jica” * „a lu’ Doboș”	
105	Opșitar	„a lu’ Hopai”	
106	Orădan	„a lu’ Mișchi” *	
107	Orga	„a lu’ Găianu” „a lu’ Hoargă”	
108	Orz	**	
109	Pălıncaș	*	
110	Pantea	„a lu’ Goman” *	
111	Pârjol	*	
112	Pătruț	„a lu’ Corălea” „a lu’ Găzduța” „a lu’ Văsuț”	
113	Petcov	*	s
114	Petcu	„a lu’ Pecu”	

	Nume	Porecle	
115	Petrișor	„a lu’ Ciuciu” **	
116	Petrovici	*	s
117	Poniețchi		
118	Ponta	„a lu’ Betiar” * „a lu’ Morocoase” * „a lu’ Ghițu” ** „a lu’ Săvuț” „a lu’ Orbuțu Tenii” * „a lu’ Ghiula Pontii” „a lu’ Pontău” „a lu’ Tăscău” ** „a lu’ Pența” * „a lu’ Husău” * „a lu’ Pontescu” * „a lu’ Tuța” * „a lu’ Casu” „a lu’ Gaie” „a lu’ Soric” „Uăchi dă Broască” * „a lu’ Târnovanu” „a lu’ Mărin” * „a lu’ Monea” * „a lu’ Purdi” ** „a lu’ Tălianu” „a lu’ Arsa lu’ Lenca” „a lu’ Bircu” „a lu’ Sutu” ** „a lu’ Manciu” „a lu’ Lungu”	
119	Pop	„Crumpariu” „a lu’ Popița” *	
120	Popeț		
121	Pușcaș		
122	Pută		s
123	Raicovici (Rachici)		s
124	Rațiu		
125	Roja	*	
126	Roman	„a lu’ Aramă”	

	Nume	Porecle	
127	Rotar	„a lu' Brața” „a lu' Crăciun” „a lu' Zbivu” * „a lu' Trilu” *	
128	Roxin	*	
129	Rusu		
130	Sabău	„a lu' Branu” **	
131	Sălajan	„a lu' Fenea”	
132	Sălant		
133	Sângerean	„a lu' Tocu >Chi-chiri”	
134	Sătmărean	„a lu' Hotronea” * „a lu' Țârnea” **	
135	Șchiop	„a lu' Piuricele” „a lu' Usău” „a lu' Vidu” * „a lu' Trișcu” * „a lu' Vlascu” *	
136	Secheli	*	
137	Seghedi	*	
138	Șereș	„a lu' Guga”	
139	Sfât	„a lu' Izdrai” „a lu' Bohoș” * „a lu' Merindea” *	
140	Șiclovan	„a lu' Blagu” „a lu' Cheleru” „a lu' Măxân” „a lu' Păsuliță” „a lu' Chețeam” „a lu' Nenea” „a lu' Cap-Mare” „a lu' Musai” „a lu' Cocoșelu” * „a lu' Sfârla” * „a lu' Țițiriga” *	
141	Șiculean	„a lu' Săcăruță”	
142	Solomie	„a lu' Sactor” *	
143	Stepici		
144	Stoicu	*	
145	Suciu	„a lu' Purcariu”	
146	Șuteu	„a lu' Pârlici” *	
147	Tamaș	„a lu' Roanea” *	

	Nume	Porecle	
148	Tămășdan	„a lu' Guriță” * „a lu' Hurdiu” „a lu' Pilingherin” „a lu' Lupu” „a lu' Făudan” „a lu' Cucu”	
149	Tambor	„a lu' Țăgănuțu” *	
150	Țărău	**	
151	Țașcă	„a lu' Colțoș” * „a lu' Dâșa” ** „a lu' Mândruțu” *	
152	Telecan	*	
153	Teretean	„a lu' Negru” „a lu' Mărinău” „a lu' Ghicu lui Cocoș” ** „a lu' Mociocuță” „a lu' Șercan” „a lu' Torcău” **	
154	Țigu		
155	Țițiriga	*	
156	Trif	„a lu' Boncea” „a lu' Pucicu”	
157	Ugliș	*	s
158	Urcan	*	
159	Vărtaci	„a lu' Colonelă” „a lu' Mărtan”	s
160	Vesa	**	
161	Vidolman		
162	Vințan	„a lu' Bodor”	
163	Zorici		s

s - Nume sârbești, unele românzitate

Nume de botez (prenume) tradiționale românești - sârbești

Bărbătești		Femeiești	
1	Adrian	1	Adriana
2	Alexă	2	Agra (Agrîța)
3	Arcadie	3	Alexandra (Sandal, Sandica, Lixandra)
4	Aron	4	Ana
5	Aurel	5	Aurelia
6	Axent(i)e	6	Aurora
7	Budimir	7	Cornelia
8	Constantin (Dinu, Costa)	8	Cristina
9	Cornel	9	Danița
10	Darius	10	Darinca
11	Dimitrie (> Dima, Mita, Tia)	11	Delia
12	Efrem (Ievram)	12	Dorina
13	Eftimie (Iepta)	13	Draghina
14	Emil	14	Ecaterina (Catița)
15	Enea	15	Elena (Ielina, Lena, Leana, Ielița)
16	Eugen	16	Elisabeta (Savita, Săviuța)
17	Filip	17	Emilia (Milica, Milița, Milina, Milca)
18	Gheorghe (Gheorghîță, Ghița, Ghiuța)	18	Ersilia = Arselia
19	Glicor	19	Eufemia (Fema, Femița)
20	Ilie	20	Eva
21	Ioan (Ionaș, Nașu, Ionel)	21	Felicia
22	Iosif (Ioța)	22	Florița (Florica)
23	Iulian	23	Gatia
24	Iulius	24	Gheorghina
25	Ivan	25	Hortenzia
26	Liubomir (Liuba, Liubișa)	26	Iuliana (Ghiuliana, Ghiula, Ghiulița)
27	Liviu(s)	27	Letiția
28	Lucian	28	Liubița

Bărbătești		Femeiești	
29	Mănăilă (Emanuel)	29	Livia
30	Marius	30	Lucia
31	Maximilian (Maxa)	31	Lucreția (Cheța, Cheți)
32	Mihai	32	Maria (Marica, Măricuța, Marița, Mărioara)
33	Milan	33	Melania
34	Milenco	34	Milanca
35	Miloș	35	Misirca
36	Miodrag	36	Octavia
37	Mircea	37	Olga
38	Nicolae (Laia, Nicu)	38	Persida (Sida, Siduța)
39	Octavian	39	Radmila
40	Ovidiu (Vidu)	40	Rujița
41	Pavel	41	Sabina
42	Petru (Petrică)	42	Silvia
43	Porfirie	43	Slavna
44	Remus	44	Sofia (Sofica)
45	Roman	45	Spasoica
46	Romulus	46	Ștefania
47	Sabin	47	Stela
48	Sava	48	Valeria
49	Silviu(s) (Sivu)	49	Victoria = Vituria
50	Simion (Sima)	50	Vioara (Viorica)
51	Ștefan (Șteva, Ștevuța)	51	Voichița
52	Svetozar		
53	Teodor (Todor, Todoruț)		
54	Traian		
55	Trifan		
56	Valer(iu)		
57	Vasile (Vasa, Văsălie)		
58	Viorel		
59	Virgil		
60	Vladimir		

Nume de botez (prenume) “moderne”

Bărbătești		Femeiești	
1	Alin	1	Adelina
2	Angel	2	Alina
3	Aurelian	3	Anamaria
4	Bogdan	4	Anca - Ancuța
5	Cătălin	5	Andreea
6	Ciprian	6	Angela
7	Claudiu	7	Aniela
8	Codrin	8	Beatrice
9	Codruț	9	Bianca
10	Cosmin	10	Camelia
11	Daniel	11	Carina
12	Daniel	12	Carmen
13	Doru	13	Cătălina
14	Eusebiu	14	Cerasela
15	Flavius	15	Claudia
16	Florentin	16	Codruța
17	Florin	17	Corina
18	Gelu	18	Cristiana
19	Giani	19	Daniela
20	Julien	20	Diana
21	Laviniu	21	Doina
22	Marcel	22	Florina
23	Marian	23	Georgeta
24	Marin	24	Georgiana
25	Paul	25	Gianina

Bărbătești		Femeiești	
26	Radu	26	Gilda
27	Raul	27	Iasmina
28	Răzvan	28	Larisa
29	Sorin	29	Laura
30	Valentin	30	Lidia
31	Zeno	31	Ligia
		32	Liliana
		33	Luminița
		34	Marcela
		35	Merinela
		36	Mihaela
		37	Mirela
		38	Monica
		39	Nicoleta
		40	Oana
		41	Olivia
		42	Patricia
		43	Patronela
		44	Ramona
		45	Rodica
		46	Roxana
		47	Simona
		48	Smărăndița
		49	Sorina
		50	Tatiana
		51	Valentina

Cele mai des întâlnite nume de familie de maghiari, slovaci - (romano-catolici), țigani „ungurești” - „cortorari” (ortodocși), evrei, germani

	Nume	Porecle	
1	Bacsilla		
2	Bajusz		
3	Bakos	**	
4	Balázs	**	
5	Baranyi		
6	Barát		
7	Bartok	Tuskó	
8	Bedő		
9	Beke		
10	Bella		
11	Bernát		SL
12	Bicski	**	
13	Boldizsár		
14	Bolyos		
15	Borsos		
16	Botka		
17	Brezán		
18	Cârpaci		ț
19	Colompar		ț
20	Covaci		ț
21	Craițar		ț
22	Csapó		
23	Csepella		
24	Cseri	**	
25	Csicsak	*	SL
26	Csík		
27	Danicsko		sl
28	Dankó		ț
29	Demény	*	
30	Dvorák		SL

	Nume	Porecle	
31	Feisch	*	g
32	Fekete		
33	Fodor		
34	Gaál		
35	Gajore		ț
36	Gáspár		
37	Gergely	**	
38	Golácsy		
39	Goldberger	*	e
40	Gordolics		sl
41	Györki		
42	Gyurkovits	**	ț
43	Hajas		
44	Harsányi		
45	Hegyes		
46	Horváth		
47	Hurait		sl
48	Idul		ț
49	Jaczkó		SL
50	Jámbor	**	
51	Jancsár	*	
52	Jován		
53	Juhász		
54	Kabát		
55	Kamenzski	*	SL
56	Kapsos		
57	Kara		ț
58	Karnis		sl
59	Katona		
60	Kelemen		

* dispărute, ** în curs de dispariție, SL - slovaci „ungurizați”, sl - slovaci, g - germani „ungurizați”, e - evrei, ț - țigani

	Nume	Porecle	
61	Kilincs	*	
62	Király		
63	Kiss		
64	Kocsik	Ursu	
65	Koncz		
66	Koncsek		SL
67	Kondrát		sl
68	Kovács		
69	Köles	**	
70	Köteles		
71	Krohn	*	e
72	Kuliner	*	e
73	Kurunczi		
74	Kűmíves	Guba	
75	Lăcăţus (Lakatos)		ţ
76	Lacsány		
77	Lantos		
78	Laza		
79	Lelik		
80	Lénárt		SL
81	Ludnai		
82	Lukács	*	
83	Maczei		sl
84	Magyar		
85	Makó	Mucsi	
86	Mang	*	
87	Megyés		
88	Mester		
89	Mezei		
90	Miskolczi		
91	Molnár		
92	Móra	**	
93	Müller		g

	Nume	Porecle	
94	Nagy	Guba Honvéd Irha Bundri	
95	Nagygyörgy		
96	Novák		SL
97	Ocskó		sl
98	Ordódi		
99	Pálinkás		
100	Papp		
101	Pasek		SL
102	Pásztor	*	
103	Polónyi		
104	Rabb		
105	Rabi		
106	Recski	*	
107	Resler		g
108	Rohács		SL
109	Rostás		ţ
110	Ruscşanszky		SL
111	Sata		
112	Scherer		g
113	Schwarz		g
114	Simberger	*	e
115	Sinka		
116	Sipos		
117	Sisa		
118	Suhajda		SL
119	Szabó		
120	Szekerczés		
121	Széles		
122	Széles		
123	Szellelki		
124	Szénási		
125	Szjártó		
126	Szikora	**	SL
127	Szomorú		

	Nume	Porecle	
128	Szóke	**	
129	Takács		
130	Tornanski	*	SL
131	Tóth		
132	Török		
133	Várady	**	
134	Varga		
135	Vass	**	
136	Vastag		†

	Nume	Porecle	
137	Veres	*	
138	Vigh		
139	Virág		
140	Zabos		
141	Zámbori		
142	Ziegler		n
143	Zvér		
144	Zsigmond	**	†

Nume de botez (prenume) - ungurești - “moderne”

Bărbătești	
1	Róbert
2	Norbert
3	Szilárd
4	Gellért
5	Bettina
6	Nándor
7	Szaboles
8	Zsolt

Femeiești	
1	Alice (Alisz)
2	Anita
3	Annamária
4	Bettina
5	Edina
6	Edit
7	Enikő
8	Erika
9	Gabriella (Gabi)
10	Gyöngyvér
11	Ila
12	Ildikó
13	Imola
14	Ingrid
15	Izabella
16	Mónika
17	Talita (?)
18	Tímea
19	Tünde

Nume de botez (prenume) ungurești, slovăcești „tradiționale”**Bărbătești**

1	Adalbert	18	Jenő - (= Eugen)
2	Ákos (Áci)	19	József (Jóska, Józsi) - (= Iosif)
3	András (Bandi, Bandika, Ondi) - (= Andrei)	20	Kálmán
4	Antal (Anti, Tóni) - (= Anton)	21	Károly (Karcsi, Karcsika) - (= Carol)
5	Árpád (Árpi)	22	Lajos (Lajcsi) - (= Ludovic)
6	Attila	23	László (Laci, Lacika) - (= Ladislau, Vasile)
7	Béla - (= Adalbert)	24	Márton (Marci, Marcika) - (= Martin)
8	Dezső - (= Dezideriu)	25	Mátyás (Matyi) - (= Matei)
9	Ferenc (Feri) - (= Francisc)	26	Miklós (Miki) - (= Nicolae)
10	Gábor (Gabi) - (= Gavril)	27	Mihály (Misa, Misi, Miska, Misike) - (= Mihai)
11	Géza	28	Pál (Pali, Palika) - (= Pavel, Paul)
12	György (Gyuri, Gyurika, Gyuszi) - (= Gheorghe)	29	Péter - (= Petru)
13	Gyula - (= Iuliu)	30	Sándor (Sanyi, Sanyika) - (= Alexandru)
14	Illés - (= Ilie)	31	Tibor (Tibi) - (= Tiberiu)
15	Imre (Imi) - (Emeric)	32	Zoltán (Zoli, Zolika)
16	István (Pista, Pisti, Pistike, Pityu) - (= Ștefan)		
17	János (Jani, Janika, Jancsi) - (= Ioan)		

Femeiești

1	Ágnes (Ági) - (= Agneta)	12	Katalin (Kati, Katica, Katika) - (= Ecaterina)
2	Anna (Panna, Panni, Pannika) - (= Ana)	13	Klára (Klária) - (= Clara)
3	Emese	14	Magdolna (Magdi, Magda) - (= Magdalena)
4	Erzsébet (Erzsi, Erzsike, Bözsi, Bözsike, Böske) - (= Elisabeta)	15	Margit - (= Margareta)
5	Eszter (Eszti)	16	Mária (Marika, Mancsi, Mancika, Mari) - (= Maria)
6	Etelka (Etus)	17	Márta (Mártika)
7	Éva (Évike)	18	Matild (Tilda) - (= Matilda)
8	Ilona (Ica) - (= Elena)	19	Piroska (Piri) - (= Paraschiva)
9	Ibolya (Ibi) - (= Viorica)	20	Rozália (Rózsi, Rózsika, Rózsa) - (= Rozalia)
10	Irén (Irénke) - (= Irina)	21	Teréz (Terézia, Teri, Terka) - (= Tereza)
11	Julianna (Juci, Jucika, Juliska) - (= Iuliana)		

Suita de jocuri românești de la Pecica¹

Datele culegerilor: 5 — 16 august 1972, 17 — 20 martie 1975, 20 — 22 mai 1980, 24 ianuarie 1988 și 9 — 10 iulie 1988.

Informatori: Solomie Lazăr, Dimitrie Pătruț, Aurelia Roman, Gheorǵhe Șchiopu, Elena Sfăt, Remus Tașcă, Gheorghe Teretean, Dimitrie Brăștin, Mihai Vîrtaci, Dumitru Teretean, Sidonia Teretean, Elena Vidolman, Cornel Șchiopu, Dimitrie Sfăt, Catița Petrișor și formația de dan-suri din localitate, condusă de Doru Petescu.

Repertoriul de jocuri: Rara, Deasa, Pe picior, Lunga, Lența, Bradu, Hora, Hora Unirii, Sorocu mare, Sorocu mic, Duba, Desca.

Preocupări deosebite pentru culegerea și valorificarea folclorului muzical — coregrafic tradițional le-au avut profesorul Doru Petescu și instrumentistul dirijor Gheorghe Șchiopu, care au realizat o suită scenică încă din anii 1965—1966, în care s-a jucat „Rara” și „Deasa”, etc. Ulterior, suita a cuprins un număr mai mare de jocuri, în prima parte a culegerii efectuate în anul 1972 cuprinzând „Rara”, „Deasa”, „Pe picior” și „Bradu”.

În urma culegerilor personale, în anii 1981—1983, instructorul formației introduce și „Lența” în suita pecicănească.

Pornind invers, de la suita scenică la sursa originală a jocului, am căutat în culegerile efectuate într-o perioadă lungă de timp să descoperim noi informatori și variante ale aceluiași joc, precum și o serie de noi contexte și relații ale fenomenului coreic local.

S-a participat la repetiții ale formației, unde au fost aduși o parte din informatorii citați mai sus; la alții s-a mers acasă împreună cu 2 — 3 muzicanți.

Participând la câteva manifestări folclorice: nunți, baluri, botezuri și alte petreceri ocazionale, utilizând observația directă asupra modului de organizare și desfășurare, am reușit să înregistrăm și să consemnăm o serie de noi date privind textul coregrafic, dar și unele aspecte generale asupra fenomenului propriu-zis.

Cu ani în urmă, jocul duminical se făcea la sală. Acolo, se pare că organizarea acestuia era mai deosebită față de alte localități. „Highidușii” stăteau în pod, iar dedesubt jucau „ștreipițenii” și „cocotanii” care erau mai săraci. În față, pe lângă geamuri erau cei mai înstăriți, care jucau mai domol.

Joc se mai făcea și la birtul lui Ghiuțoaie, unde cânta Moșu Țiganu. Aici veneau cei din Bihor și slugile din Pecica. Cercetând amănunțit aceste aspecte relaționale dintre tinerii de categorii sociale diferite, avuți

și săraci, putem concluziona că între folclorul muzical cu valoare socială: doina, balada, cântecul de haiducie și manifestarea cu joc a existat o strânsă legătură, iar factorul dinamic, catalizator, a fost întotdeauna legătura dintre generații.

Desfășurarea de ansamblu a tuturor jocurilor pecicănești ține de anumite reguli, care se mențin neschimbate până în zilele noastre. Aspectul jocului în „șiruri” așezate înaintea „highidușilor” ține de însăși modul de organizare, dar și anumite caracteristici interpretative ale jucătorilor. Astăzi nu se mai ține cont de săraci și bogați, dar, în schimb, cei mai buni încep jocul și în jurul lor (la dreapta și la stânga, în șir) se grupează restul de jucători.

¹ Din volumul: Nistor Viorel - „Folclor coregrafic”, vol. II, Editura Muzicală A Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, București, 1991, p. 172 — 219.

RARA

RARA

În general, toți pecicanii joacă, deși gradul de emancipare este mai ridicat decât în alte localități. Tinerii, la nunți și baluri, preferă jocurile „Rara”, „Deasa” și „Pe picior”.

Jocul duminical de odinioară se desfășura în două cicluri: Ciclul I. „Rara”, „Deasa”, „Pe picior”, „Lunga” și „Bradul”. Ciclul II. „Rara”, „Deasa”, „Pe picior”, „Lenta” și „Bradul”.

Jocurile „Lunga”, „Lenta” și „Bradul” sunt cunoscute numai de vârstnici și membrii formației de dansuri. Pătrunderea instrumentelor de suflat (taragoate, saxofoane) și a celor de armonie (chitare bas și orgi) a determinat schimbări vizibile în structura jocului, în sensul accelerării tempoului și a renunțării la unele elemente din cinetica jocului

tradițional.

La culegerea din 24 ianuarie 1988, cu participare la un botez (astăzi la Pecica o nunță în miniatură, cu peste o sută de invitați), au cântat instrumentiști din Arad,

în alcătuirea menționată mai sus, și, bine înțeles că aceștia nu cunoșteau specificul jocurilor locale. „Uspătoii” stăteau mai mult pe la mese și se desfătau cu muzica vocal-instrumentală „la modă” (cântece bănățene și sârbești). Pe la mijlocul petrecerii, baci Ghiță (Gheor-ghe Șchiopu) a luat „higheghea” și a început să „zică” o „Rară bătrânească”. Toți au sărit ca la comandă de pe la mese, de parcă ar fi fost electrizați, și s-au așezat în șiruri, jucând care de care mai frumos. Baci Tia (Dumitru Teretean) a început să zâmbească, s-a așezat în mijlocul șirului și, la un moment dat, parcă i-au luat foc călcâiele. Juca „Rară” cu figuri de o virtuozitate deosebită. În alt șir, Cornel Șchiopu se întrecea în „pinteni” cu alți „uspătoi”.

Aici am auzit „Lentă” cântată în șapte părți. (O cântă și acum orchestra)

Deși „Deasa” (n. n. Ardeleana bănățană) este un joc cu o cuprindere mai largă a mai multor subzone etno-folclorice, se menține în aceeași notă de joc de perechi în linie. Acest aspect de natură tipologică este menținut și la celelalte jocuri din ciclul. Învârtirile în perechi sunt sporadice, mai ales atunci când par-tenerii nu se pot încadra în jocul celor în șir.

Ținuta cu brațele ușor îndoite, prinse jos sau în fața pieptului, este cea predominantă. La jocurile „Pe picior” și „Lentă”, (o găsim în toată pusta Banatului) la pașii lungi și să-riți la dreapta și la stânga, brațul opus piciorului se ridică concomitent cu coborârea celuilalt.

În suita scenică, la jocul „Bradu” (n. n. Brâu bănățean) băieții se prind cu brațele pe umeri, în timp ce fetele, prinse la nivelul umerilor, execută pași mărunți la dreapta și la stânga.

Aspectele privind cinetica, structura și succesiunea se înscriu în pa-rametri specifici pentru fiecare joc în parte.

Jocul cu cea mai mare pondere, din acest punct de vedere, îl are „Rară”, la care varietatea interpretativă este crescută în cadrul unui stil unitar.

Structura sincopată de tipul dohmiacului permite o gamă variată de motive, în care pașii lungi încrucișați, având celulă de vârf-toc, alternează cu pinteni, pași săriți și rotați în aer, apoi încrucișați la spate, urmați de pași mărunți. Uneori, rotările în aer sunt duble, urmate de o aruncare ușoară a piciorului în față. La aceste elemente de virtuozitate bărbătească, fata se deplasează permanent pe orizontală. De fapt, aproape toate figurile bărbăților se execută în ușoare deplasări sau întoarceri spre pun-cte diferite (2, 3, 6 și 7). Aceste elemente de structură, care țin de latura interpretării individuale, coroborate cu cele privind aspectele generale ale șirului, ne dau o imagine a unui stil de câmpie izvorât din legătura perma-nentă a omului cu locul în care muncește și trăiește.

Dacă la o nuntă din Pecica ar juca tineri veniți din zona Codru-Moma (Beliu, Craiova, Groșeni, Hășmaș, etc), deși structura primului joc este aceeași, formându-se două șiruri, am putea observa, pe același acom-paniament de „Rară” sau „Ardeleană”, două stiluri diferite.

Acestea sunt rezultatul unor factori de o complexitate deosebită, având la bază elemente ale organizării, varietății, dinamicii, mișcărilor de grupuri și de cupluri, precum și sincretismului caracteristic folclorului, în care trinitatea gen-zonă-stil definește unul din parametri incontestabili ai autenticității.

„Deasa”, „Lunga” și „Bradu” au un cinetism mai redus, în care predomină pașii sălțați, întoarceri ale partenerilor și deplasări cu pași încrucișați. Jocul „Pe picior” are la bază un ritm aksak de 7/16; pașii încep cu o optime cu punct, caracteristică

brâurilor bănățene. Uneori însă, schema ritmică este inversată (optime + optime + optime cu punct).

Prezența în toată zona acestui tip de joc, trăind în simbioză cu „Rara” de tip ardelenesc, este, de fapt, dovada spațiului de legătura dintre cele două mari unități geografice și etno-folclorice; Ardealul și Banatul. Aici pe malul drept și stâng al Mureșului, coexistă de veacuri structuri și timpuri coregrafice comune, care au generat un stil propriu, în care unitatea se manifestă printr-un coeficient crescut de variabilitate, fiind o dovadă de necontestat a legăturilor milenare existente între oameni aparținând aceluiași fond etnic.

În repertoriul Ansamblului folcloric „Mureșul” și apoi al „Păstrătorii tradiției” au fost incluse, în coregrafia prof. Doru Ioan Petescu, și jocuri din alte zone folclorice; cam acelea din care în cicluri diferite, au urcat sau coborât „pecicanii de azi”, în garderoba Căminului Cultural (Casa orășenească de Cultură) găsindu-se și costumația acelor zone. (Maramureș-Oaș, Bihor, Bistrița-Năsăud, Moldova, Banatul (de pustă / de munte), Valea Mureșului.

STRIGATURI DE LA PECICA

1. Asta-i raia, rara-rării,
Mânce-o mama supărării.	5. Înde joacă nătăfleți
Nu să fac nici castraveți.	10. Asta-i fata jucăușă
Cu gunoiu lângă ușă.
2. Seri în sus ca pipirigii
Vină-n jos ca beteșugu.	6. Cei din coadă Rău o noadă.	11. Nana cu rochie roza
Gura î-i ca frișeboza ²
3. Rara zice, Rara-m place,
Rara cu nevoi mă face.	7. Inghe-i mama să vă vadă
Cât dă bine-m șede-n coadă.	Nana cu sugna pristiță
Nu ști face-o chisălită.
4. Învârtite, fată, roata,
Țuci-te pruncii lui tata.	8. Zî-o rară, Uăchii-ț sară,
Zî-o deasă Uăchii-ț iasă.	
	9. Hididișu zice moale
Pice-i carnea după foale.	

² magh. friss búza = grâu proaspăt